

9. fejezet

1. a) **halálnek** *haláláal holsz*: még nem volt meg a –nak változat, hiszen akkor a veláris szótóhoz azt tették volna. A –nek az eredeti ragváltozat, a ragozás is ezt bizonyítja (nekem, neked...).

b) *kit úr ez nopun ez homis világ timnüce beleül menté*: a -ból/-ből rag névutóból alakult ki, a palatális az eredeti (belőlem, belőled...).

c) Az eredeti változat ragozható:

-ben: *bennem, benned...*

-ról: *rólam, rólad...*

-től: *tőlem, tőled...*

2. a) Múlt idejű alakok: *történék, él vala, vesz vala el, megmar vala, tartanak vala, mednek vala, járnak vala, kellelt vala menniek*: a leggyakoribb a *vala* segédigével való múlt idő, de megjelenik az -Á alak (*történék*), és a mai -t/tt alak is (*kellelt*)

b) *baromi*: állati – ma a szlengben fokozást jelent

lelkes: teremtmény, akinek van lelke – ma: lelkesedik vmiért

c) *ö*: *ew*

i: *y*

ű: *w*

cs: *cz*

3. a) A levélforma jellegzetességei: megszólítás, elköszönő formula, keltezés.

A hagyományos levelezésben ezek még ma is élnek, de alakjuk más. Ma megszólítás után felkiáltó jelet használunk a magyarban. Az e-mailben angol mintára terjed a megszólítás utáni vessző, de magánlevelezésben a megszólítás akár teljesen el is maradhat. E-mailben keltezésre nincs szükség.

b) *szorgalmatos* – *szorgalmas, félelmes* – *aggódó/aggodalmas, egészségbe vagyok* – *egészséges vagyok*, stb.

c) *görszöl*: *rág, esse*: *semmirekellő, bitang, kamoraszék*: *árnyékszék, úti wc, aszú*: *száraz*

e) Nádasdy Tamásnak a szolgálai eltörték az úr úti wc-jét, és a feleségét hozták el cserébe, ami azonban olyan kicsi volt, hogy az úr fél feneke sem fért rá. Ezért kéri a feleségét, hogy vitesse el a másik árnyékszékét, ami a pitvarban van. Még nem mennek haza, mert várják a lovászmestert és a bánt.

4.

a) i) *E fabula arra inti az urakat és a gazdagokat, hogy kevélyek ne legyenek, és a szegényeket és együgyűeket meg ne utálják.*

ii) *Egy keselyű elragadta egy rókának a fiait, és felvitte őket az ő fészkébe, hogy fiainak enni adja azokat.*

iii) *Hiszem is, hogy szép szavad van, de nem hallottam.*

iv) *De, kérlek, járj zarándoklatot, és könyörögj az Isteneknek értem, hogy könyörüljenek rajtam, és elhalasszák a halálomat;*

v) *Mert megmondtam kezdettől fogva, hogy figyelj oda, és istenfélő jámbor legyél.*

vi) *E fabula inti a szülőket, hogy idején gondját viseljék az ő magzatuknak, és azokat oktassák, és értelemre és bölcsességre tanítsák: főképpen az Istennek igéjére és félelmére.*

b) Az eredetiben kötőmód helyett feltételes mód van. Heltai anyanyelve a német, ahol a kötőmódú alakok a feltételes móddal, és nem a felszólítóval vannak összefüggésben.

- c) A fenti mondatok mind tanácsot fogalmaznak meg *hogy*-os alárendelő mellékmondatok felhasználásával.
- d) Szabály: az olyan *hogy*-os tárgyi alárendelő mellékmondatokban, amelyek tanácsot, intelmet....stb. fogalmaznak meg, a magyarban kötőmódot használunk, ez alakilag a felszólító móddal azonos.

5.

a) anybeszélet	anyanyelv
b) átkupidolni	szerelembe esni
c) bántest	gyönyörű testalkat
d) beljse	belső része
e) búgond	szomorúság
f) bűnkemence	purgatórium
g) csorogcsepp	mellékjövedelem
h) embercse	alávaló ember
i) estasztal	vacsora (nachtsmahl)
j) fehérszemélynédeszka	ostábla (dambrett)
k) festékség	festészet
l) földirákság	földrajz (geográfia)
m) gyilkolódni	általjárni, meghatni
n) gyüledelem	gyülekezet
o) hemzserde	légió
p) hírdész	pap
q) irigyvetekedőné	vetélytársnő
r) könyvecs	könyvecske
s) kövértelen	sovány
t) lovanc	huszár
u) mindenményedelem	univeritas (egyetemesség)
v) rény	erény
w) szorg	szorgalom
x) templombilincs	házassági esküvés
y) tetszice	esztétika